

ПОНЯТТЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЖІНКАМИ

Віктор Валерійович ЧЕРНЕНКО,

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
<https://orcid.org/0009-0009-4152-3020>*

Механізм протидії торгівлі жінкам являє собою комплексне, багатокomпонентне утворення, основні складові якого можна умовно об'єднати у декілька загальних груп: нормативно-правові засади (або базис), тобто сукупність принципів, норм і правовідносин, які регламентують та опосередковують функціонування цього механізму; суб'єктний склад (коло суб'єктів та їх правовий статус); організаційно-управлінські засади (структура системи та організація у ній внутрішнього управління, її кадрове та інше ресурсне забезпечення тощо); інструментально-функціональні засади (напрямки, форми, методи роботи тощо). Кожна із зазначених груп (або блоків) елементів механізму має свої особливості та проблеми, що потребують науково-теоретичного опрацювання та покращеного законодавчого врегулювання, втім у межах даного підрозділу ми зупинимося лише на системі суб'єктів протидії торгівлі жінками та особливості їх адміністративно-правового статусу.

Перш за все звернемо увагу на те, чому ми говоримо саме про систему цих суб'єктів, а не їх сукупність. Термін система є досить розповсюдженим та широко вживаним, він застосовується практично у кожній сфері, галузі суспільного діяльності. У сучасних тлумачних словниках української мови у слово «система» (від грецького *συστήμα* – утворення, сполучення, складення, ціле) вкладається наступний зміст: порядок, зумовлений планомірним розташуванням частин, стрункий ряд, зв'язане ціле; продуманий план; заведений, прийнятий порядок; сукупність принципів, покладених в основу певного вчення; форма, спосіб побудови, організація чогось (державних, політичних, господарських одиниць, установ і т. ін.); сукупність господарських одиниць, установ, організаційно об'єднаних у єдине ціле; сукупність частин, пов'язаних спільною функцією, сукупність технічних засобів, призначених для якоїсь однієї мети; сукупність способів, методів, прийомів здійснення чого-

небудь; будова, структура, що становить єдність закономірно розташованих та функціонуючих частин; технічний комплекс, що складається із взаємопов'язаних споруд, механізмів, машин і т. ін.; сукупність предметів, пристроїв і т. ін. однакового призначення [1, с.1320-1321; 2, с.529-530].

З викладеного чітко видно, що термін «система» має досить просторе коло тлумачень, що обумовлено, як зазначалося вище, широкою сферою його застосування. Однак, попри таке різноманіття тлумачень поняття «система», більшість із них відрізняються лише за формою (формулюванням), а не за змістом. Кожне визначення системи так чи інакше свідчить про множини якихось елементів, що певним чином поєднані у єдине, цілісне утворення. Тобто елементи системи розміщені не хаотично, а у певній послідовності, певному порядку, перебувають у деяких взаємозв'язках один з одним. Саме на цих аспектах, доречі, й акцентується увага у визначенні «системи» як філософської категорії. Так, П. Ф. Йолон та В. І Шинкарук зазначають, що система являє собою сукупність визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія. Якісні характеристики цих елементів становлять зміст системи, сукупність закономірних зв'язків між елементами – внутрішню форму, або структуру системи. Природа складових елементів і характер структури системи найрізноманітніші.

Системи можуть утворювати окремі тіла, явища, процеси, що вступають між собою у взаємодію, обмінюються енергією або речовиною, виконують спільну функцію тощо; окремі думки, наукові положення, абстрактні об'єкти, між якими встановлені співвідношення взаємозалежності, підпорядкування, послідовності, вивідності тощо [3, с.583]. Для об'єктів, які характеризуються як система, підкреслюють науковці,, найважливішими рисами є внутрішня розчленованість та функціональна цілісність [3, с.583-584].

Окремим різновидом систем є соціальна система, під якою розуміється цілісне, впорядковане соціальне утворення, єдність взаємопов'язаних інститутів, груп, організацій, спільнот, котрі, взаємодіючи, забезпечують матеріальні та нематеріальні потреби та інтереси людей [4]. Соціальна система, стверджує Ю. П. Сурмін, – це суспільство і його складові, що виступають як системні цілісності. Соціальна система є складним організованим, упорядкованим цілим, яке складається з

індивідів, соціальних спільнот та інститутів, що об'єднуються різноманітними зв'язками та відношеннями і мають соціальну природу. Означені системи утворюються завдяки спільній меті, розумінню компонентами цієї системи своїх завдань та функцій. При цьому, підкреслює Ю.П. Сурмін, значну роль у соціальній системі відіграють прямі та зворотні зв'язки, принцип ієрархії, соціокультурні стандарти, зразки поведінки тощо [5, с.646]. Соціальна система, пишуть О.С. Чепік-Трегубенко, М.Н. Єнін, А.Р. Наливайко, включає в себе елементи, які певним чином поєднані один з одним, утворюючи цілісне утворення. Ця цілісність залежить від елементів, що її складають, але має якісно нові ознаки, що не характерні для них окремо. Особливість соціальних систем як особливого класу систем, що відрізняє їх від неорганічних та органічних систем, полягає в тому, що в якості зв'язків тут виступають найрізноманітніші соціальні відносини і взаємодії [4]. Дослідники підкреслюють, що існує доволі просторий діапазон соціальних систем – від інститутів, організацій, спільнот, соціальних організацій та суспільства в цілому як найбільш розвинених видів соціальних систем до невеликих малих груп. Ефективність будь-якої із цих соціальних систем визначається її адаптивністю до зовнішнього середовища, прийнятими в ній цінностями, її метою та завданнями, наявністю інтенсивного інформаційного обміну в середині системи та поза її межами [4].

Важливість вивчення тих чи інших соціальних систем полягає у тому, що його здійснення відкриває перспективу обґрунтування та вдосконалення управлінських рішень в різних сферах суспільного життя. На основі результатів системного аналізу відбувається пошук оптимальних шляхів розв'язання політичних, правових, економічних, соціальних, демографічних, технічних та інших проблем [4].

Отже, з огляду на вище викладене, можемо дійти висновку, що система суб'єктів протидії торгівлі жінками – це соціальна система, тобто сукупність пов'язаних між собою певними взаємозв'язками та відносинами суб'єктів, які у тій чи іншій мірі здійснюють зазначену протидію, мають спільні цілі та функції, завдяки чому працюють як єдиний, цілісний механізм.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Словник іншомовних слів / Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапути. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
3. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
4. Чепік-Трегубенко О. С., Єнін М. Н., Наливайко Л. Р. Соціальна система // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Соціальна система>. 2000. С.36.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.